

❁ పురుషసూక్తమ్ ❁

ఓమ్ తచ్ఛయోరౌ వృణీమహే । గాతుఁయ్యజ్ఞాయ । గాతుఁయ్యజ్ఞపతయే । దైవీస్త్వస్తిరస్తు నః ।
 స్త్వస్తిర్ననుషేభ్యః । ఊర్ధ్వజ్ఞోగాతుభేషజమ్ । శన్నో అస్తు ద్విపదే । శఙ్ఖతుష్పదే ॥

ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః ॥

సహస్ర శీర్షా పురుషః । సహస్రాఽఖ్యసహస్రపాత్ । స భూమిఁవ్విశ్వతో వృత్వా ।
 అత్యతిష్ఠద్ధనాఽఙ్గులమ్ । పురుష ఏ వేదగం సర్వమ్ । యద్యతఁయ్యచ్ఛ భవ్యమ్ ॥
 ఉతాఽమృతత్వస్యేశానః । యదన్నేఽనాతిరోహతి । ఏతావానస్యమహిమా ।

అతో జ్యాయాగ్న్యే పురుషః ॥ - 1

పాదోఽస్త్వ విశ్వా భూతాని । త్రిపాదస్యాఽమృతర్ద్ధివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః ।
 పాదోఽస్యేహాఽభవత్పునః । తతో విష్వక్ష్వక్రామత్ । సాశనాఽనశనే అభి ।
 తస్మాద్విరోడజాయత । విరాజో అభిపురుషః । సజాతో అత్యరిచ్యత ।

పశ్చాద్యుమి మథో పురః ॥ -- 2

యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వస్త్రో అస్యాఽఽసీదాజ్యమ్ ।
 గ్రీష్మ ఇధ్మశ్చరద్ధవః । సప్తాఽస్యాఽఽసన్పరిధయః । త్రిసప్త సమిధః కృతాః ।
 దేవా యద్యజ్ఞస్తన్వానాః । అబద్ధన్పురుషమ్ప్రశుమ్ । తయ్యజ్ఞమ్ప్రహిషి ప్రాఖ్షన్ ॥

పురుషజ్ఞాతమగ్రతః ॥ -- 3

తేన దేవా అయజన్త । సాధ్యో ఋషయశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞోధర్వహుతః । సమ్మృతమ్మృషదాజ్యమ్ ।
 పశూగస్తాగ్న్యకై వాయవాన్ । ఆరణ్యన్త్రాయాశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞోధర్వహుతః ।
 ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛందాగ్నింసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజస్తస్మాదజాయత ॥ -- 4

తస్మాదన్యో అజాయంత | యే కే చో భయాదతః | గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్ | తస్మాజ్జాతా అజావయః |
యత్పురుషష్వదధుః | కతిథో వ్యకల్పయన్ | ముఖిష్మిమస్త్వ కౌ బహూ | కాపూరూ పాదాపుచ్యేతే |
బ్రాహ్మణోఽస్త్వ ముఖిమాసీత్ | బహూ రోజన్యః కృతః || -- 5

ఊరూ తదస్త్వ యద్వైశ్యః | పద్భ్యుగ్ం శూద్రో అజాయత | చంద్రమా మనసో జాతః |
చఖ్తోస్సూర్యో అజాయత | ముఖాదిన్ద్రశ్చౌఽగ్నిశ్చ | ప్రాణాద్వాయురజాయత |
నాభ్యో ఆసిద్దంతరిఖ్షమ్ | శ్రీర్ణో ద్వౌస్సమవర్తత | పద్భ్యుమ్భామిద్దిశ శస్త్రోత్తైత్ |
తథో లోకాగ్ం అకల్పయన్ || -- 6

వేదోఽహమేతమ్పురుషమ్మహాన్తమ్ | ఆదిత్యవర్ణన్తమస్త్వ పారే | సర్వాణి రూపాణి విచిత్వ భీరః |
నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాన్తే | ధాతా పురస్తాద్యమదాజహర | శక్రః ప్రవిద్వాన్ప్రదిశశ్చత్రః |
తమేవవిద్వాన్తమృత ఇహ భవతి | నాఽన్యః పథో అయనాయ విద్యతే | యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త
దేవాః | తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్వాసన్ | తే హ నాకమ్మహిమానస్సుచన్తే |

యత్ర పూర్వే సాధ్యస్సన్తి దేవాః || -- 7

అధ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యై రసోఽఞ్చ | విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాఽభి | తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి |
తత్పురుషస్త్వ విశ్వమాజానమగ్రే | వేదోఽహమేతమ్పురుషమ్మహాన్తమ్ | ఆదిత్యవర్ణన్తమస్త్వ పరస్తాత్ |
తమేవవిద్వాన్తమృత ఇహ భవతి | నాన్యః పథో విద్యతేఽయనాయ | ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః |
అజాయమానో బహుధా విజాయతే || -- 8

తస్య భీరః పరిజానన్తి యోనిమ్ | మరీచీనామ్పదమిచ్ఛన్తి వేధసః | యో దేవేభ్య ఆ తపతి |
యో దేవానామ్పురోహితః | పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః | నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే |
రుచమ్బ్రాహ్మణానయన్తః | దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ | యస్తేనమ్బ్రాహ్మణో విద్యతే |
తస్య దేవా అసన్వశే || -- 9

హ్రీ॑శ్చ తే॒ ల॒ఖ్మీ॒శ్చ ప॒త్య॑ । అ॒హో॒రా॒త్రే పా॒ర్శ్వే॑ । న॒ఖ్యత్రా॑ణి రూ॒పమ్ । అ॒శ్వనౌ॒ వృ॒త్రమ్॑ ॥

ఇ॒ష్టమ్ను॑నిపాణ । అ॒ముమ్ను॑నిపాణ । స॒ర్వమ్ను॑నిపాణ ॥ -- 10

ఓమ్ త॒చ్చ॒యో॒రా వృ॑ణీమహే । గా॒తు॒య్య॒జ్ఞాయ॑ । గా॒తు॒య్య॒జ్ఞప॑తయే । ధై॒వీ॒స్వ॒స్తిర॑స్తు నః ।

స్వ॒స్తిర్గా॒నుపే॑భ్యః । ఊ॒ర్ధ్వ॒జ్ఞాగా॑తుభే॒షజమ్॑ । శ॒న్నో అ॒స్తు ద్వి॒పదే॑ ॥ శ॒ఙ్ఖా॒తు॒ష్పదే॑ ॥

ఓం శా॒న్తి శ్శా॒న్తి శ్శా॒న్తిః ॥

❀ ఇతి పురుషసూక్తమ్ ❀